

BELEŽKE

V letošnji jeseni bodo na Hrvatskem odprli dvoletne šole za kmečko mladino

V prosvetnem saboru Hrvatske in drugih republičkih organih so že dalj časa razpravljali o ustanovitvi dvoletnih šol za kmečko mladino. Nekateri so menili, da morajo biti te šole predvsem strokovne, da bi lahko nudile kmečki mladini strokovno kmetijsko zozrazbo. Zadruga in Kmetijska zbornica sta bili mnenja, da je treba za kmetovalce ustanoviti posebne strokovne šole. V teh šolah bi se lahko šolali starejši in mlajši kmetovalci za strokovne kmetijske delavce, ki jih potrebujejo državna kmetijska posestva, ekonomije in zadruge.

Zmagalo je mnenje, da morajo biti te dvoletne šole za kmečko mladino splošno izobraževalne, iz katerih bi mladinci lahko šli v strokovne kmetijske in njim podobne šole. V teh dvoletnih šolah bodo mladi kmečki ljudje, v starosti od 15 do 20 let, spopolnili svoje splošno znanje, ki so ga dobili v osnovni šoli ali pa bodo, kar je odvisno od okoliščin, obnovili tisto, kar so pozabili, odkar so zapustili šolske klopi. Ni treba namreč pozabiti, da imamo kljub temu, da je večina kmečke mladine končala osnovno šolo, še dosti na pol pisarnih ali celo nepismenih fantov in deklet. Prva naloga teh šol bi bila, da nauči te mladince pisati in jim nudijo osnovno znanje naravnih ved. Razen tega bi se kmečka mladina v teh šolah seznanila tudi z osnovno politično - ekonomsko ureditvijo naše države, z razvojem revolucionarnega delavskega gibanja in Zveze komunistov, zlasti pa z našo zadrugo politiko. To pa zagotavlja, da bi si kmečka mladina dobila širši vpogled v probleme našega gospodarstva, zlasti kmetijstva, in spoznala, kjer lahko najde svojo družbeno - politično vlogo in svoje mesto.

Seveda bi bila napaka, če bi bili v teh šolah samo splošni pouk, brez zveze s praktičnimi življenjem in potrebami kmečke mladine. Zato bo treba mladino nujno seznaniti tudi z nekaterimi osnovnimi sodobne agrotehniko, seveda vse to tesno povezano z delovnim programom njihovih zadrugnih organizacij na vas. Prav tako bo treba pouk spopolniti s higieno, telesno vzgojo in podobnimi predmeti, ki bi kmečko mladino utegnili zanimati, da bi tako v čimvečjem številu obiskovala te šole. Toda bilo bi prav tako napačno, če bi težili k temu, da bi te šole nadomestile druga. Potrebno znanje iz kmetijstva bo mladina dobila v posebnih kmetijskih šolah, ki jih je prav tako treba ustanovljati in pa v sekcijah mladih zadrugnikov. Podobno je tudi s poukom gospodinjstva za žensko mladino.

Po predlogu prosvetnega sabora naj bi te šole začele delo že to jesen. Trajale bi dve leti po pet mesecev čez zimo.

Okrajne prosvetne skupščine bi se morale skupno z drugimi prosvetnimi in političnimi organizacijami, v prvi vrsti z mladinskimi, domeniti o podrobnem programu teh šol v svojih okrajih, kajti verjetno bo treba napraviti določene razlike v programih teh šol na podlagi razmer v posameznih področjih. Seveda pa je

sedaj glavna naloga mladinskih in drugih organizacij, da med kmečko mladino propagirajo obisk teh šol, da bi se vanje vpisalo čim več mladincev in mladink.

I. H.

O samoupravi v socialnem zavarovanju v Sarajevu

V Sarajevu predstavlja osemdeset članov skupščine okrajnega zavoda za socialno zavarovanje 113.610 volivcev. Noben odbornik se ni do sedaj potrudil, da bi zbral svoje člane in jih kaj povprašal, se z njimi posvetoval in sprejel njihovo kritiko ter vse to prenesel na pravo mesto, ali da bi povedal, kaj je napravila skupščina, da bi se v

Pred približno tremi meseci so začeli v Karlovcu delati prvi potrošniški sveti. Štirje svete so ustanovili pri obrtniških podjetjih proizvodne stroke, tri pri podjetjih z živili in po enega pri tekstilnem podjetju, podjetju za promet s sadjem in trgovini s kurivom.

Ceprav delajo malo časa, so sveti vendarle pokazali dobre uspehe, ki so že sedaj solidna podlaga za njihovo nadaljnjo dejavnost. Tako je svet potrošnikov trgovine z živili »Promet« ustanovil komisije, ki so pregledale poslovne in skladiščne prostore podjetja. O njihovih opa-

žanjih so pozneje diskutirali na sejah delavskega sveta in upravne odbora podjetja. Sedaj se člani sveta pripravljajo, da napravijo analizo prometa podjetja v preteklem in letošnjem letu, da bi tako lažje spoznali probleme, ki se javljajo v izvrševanju letošnjega plana prometa.

Podobne ukrepe pripravljajo tudi potrošniški sveti v obrtniških podjetjih. Svet pri podjetju za promet s sadjem in zelenjavo se je nekolikokrat sestal in po mnenju organov občinske trgovinske inšpekcije se je poslovanje tega podjetja po zaslugi sveta precej izboljšalo. Nekateri sveti se pripravljajo, da napravijo analizo stroškov v trgovini, s čimer bodo seznanili organe delavskega samoupravljanja.

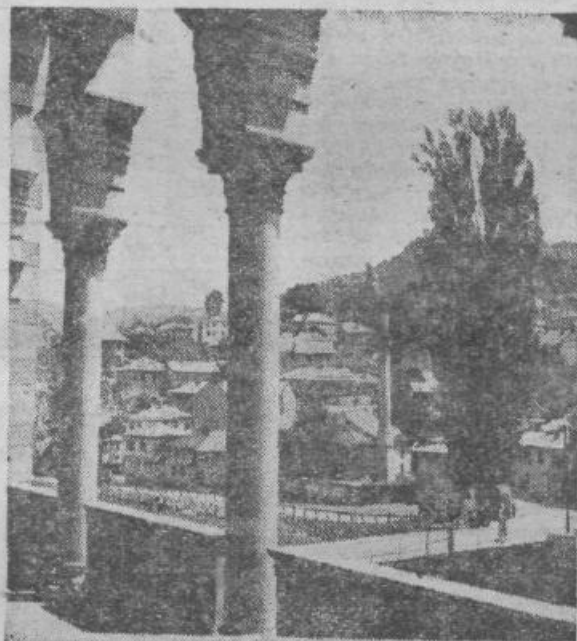
Delovanje potrošniških svetov v Karlovcu podpira tudi občinska trgovinska inšpekcija. Res je, da je bilo to sodelovanje v začetku slabo, in skoraj ni obstajalo, toda vpeljali so neko novost: člani svetov razpravljajo dva do trikrat na teden z organi inšpekcije o problemih trgovine. V inšpekciji sedaj proučujejo možnost za ustanovitev potrošniških svetov tudi v nekaterih podjetjih na debelo in pa v trgovinski mreži na drobno.

Zanimivo je, da organi trgovinske inšpekcije menijo, da ni treba sprejemati pravilnikov o delu potrošniških svetov, ki jih predvidevajo predpisi o ustanovitvi svetov. Menijo, da so mnogo bolj učinkoviti nego predpisi neposredni stiki inšpekcije s sveti, obhodi, posvetovanja, razgovori o problemih in tako dalje.

To vprašanje je, lahko bi rekli, za zdaj v središču pozornosti inšpekcije in Trgovske zbornice. Doseženi uspehi dela potrošniških svetov v Karlovcu, ki so pravzaprav zelo pomembne izkušnje s tega področja družbenega samoupravljanja, bodo prav gotovo prpomogli k nadaljnjemu izboljšanju dejavnosti teh mladih organov.

Ivica Bođnaruk

N. Palangić.

Sarajevo. — Pogled na stari del

tej ustanovi razvila samouprava.

Ti ljudje niso neaktivni. Nasprotno, tudi ko ni sej prihajajo in posredujejo v tem ali drugem primeru, za kakšno pokojnino, pri kakšnem nepravilnem postopku do zavarovancev, ali zaradi česa drugega, kar jim kot državljanom ne ugaja, kar pa je moč popraviti. Zlasti je aktivnih 14 članov izvršnega odbora, ki se sestajajo vsakih 14 dni. Ugotovili so na primer, da zavarovanci dostikrat ne poznajo predpisov, oziroma ne vedo, kakšni dokumenti so jim potrebni, da bi dosegli svoje pravice. Zato je izvršni odbor sklenil, da bodo ustanovili informativni odsek, ki naj bi državljanom dajal vsa potrebna navodila, da jim ne bi bilo treba hoditi po raznih uradih. Ta sklep tudi že izvajajo. Vsak izmed odbornikov tudi pozna delo zavoda. Vendar pa vse to ni dovolj, da bi se izpolnjeval duh zakona, ki predvideva za to ustanovo popolno udeležbo državljanov.

Medtem pa je na terenu slišeti polno pripomb glede dela zavoda. So neobveščeni ljudje, ki ne ločijo zdravstvene službe od same ustanove socialnega za-

varovanja ter zato za vse, kar jim pri njej ne ugaja, mečejo krivdo na zavod. Nekdo ni dobil pravočasno pokojnine, drugemu se je zakasnil otroški dodatek, nekomu spet zdravljenje v zdravilišču, zato je z vseh strani slišati kritike. Ta kritika se ponavlja, ljudje postajajo ogorčeni, toda dostikrat niti ne vedo (kajti na volitve so že pozabili),

da obstoje ustanove, ki naj bi se seznanile z njihovimi željami in pritožbami.

Okrajni zavod za socialno zavarovanje rešuje večje naloge. Lanj je plačal za milijon in pol pregledov 200 milijonov dinarjev, za zobozdravniške usluge 63 milijonov, za bolniško zdravljenje 40.000 zavarovancev 470 milijonov, za zdravila na 820.000 receptov 190 milijonov dinarjev itd. Invalidi so dobili 16.000 sanitetnih in ortopedskih naprav za 30 milijonov (samo očal okrog 13.000). Tisti, ki so bili poslani v zdravilišča, na morje ali v planine, so porabili nad 70 milijonov (za razliko od prejšnjega leta je bilo pretežno število delavcev). Za 123 milijonov dni bolezenskih dopustov je bilo izplačanih blizu 300 milijonov. Skupaj je torej za zdravstveno zaščito bilo izplačanih nad 1,5 milijardo dinarjev, razen tega pa še dve milijardi za otroške dodatke.

Vsi ti milijoni in milijarde odhajajo, ne da bi kdo o tem kaj vedel razen uslužbencev zavoda, 14 članov izvršnega odbora in sem in tja še koga od 80 članov skupščine. Morda se vse to dela dobro, morda se ta denar dobro troši, toda mar ne bi bilo boljše — in tako bi v taki ustanovi tudi moralo biti — da se z vsem tem seznanijo vsi zavarovanci.

Nerazporejena sredstva okrajnih družbenih skladov

Nedavno smo v razgovoru s sekretarjem okrajnega ljudskega odbora v Senti zvedeli, da še vedno niso razporedili sredstev okrajnih družbenih skladov. Imeli so izdelan samo program za potrošek sredstev sklada za pospeševanje kmetijstva. Za druge sklade pa so imeli samo predracune dohodkov.

Kaže, da gre za zamudo pri izdelavi okrajnih družbenih planov. Izdelava družbenih planov se je zakasnila in še ne vedo, za kaj bodo porabili sredstva okrajnega investicijskega sklada. Ta sklad znaša za letos 53 milijonov dinarjev. Ljudski odbor pa še ne ve, kako bi ta sredstva razporedil z ozirom na zahteve, ki so po obsegu večje kot pa možnosti. V vsakem primeru so se usmerili na to, da najprej zagotovijo sredstva za nekatere rentabilne rekonstrukcije v industrijskih podjetjih, nadalje da nabavijo motorna vo-

zila za potrebe transportnih podjetij in da omogočijo saniranje nekaterih gospodarskih organizacij, ki so imele v prejšnjih letih poslovne izgube.

Program uporabe sredstev sklada za pospeševanje kmetijstva predvideva, da na področju okrajna financirajo gradnjo devetih veterinarskih postaj. Zgraditvijo teh devetih postaj bi večino veterinarskih izpostav v okraju preskrbeli z veterinarskimi ambulantom in stanovanji za veterinarje. Gradbena dela in nabava opreme za postaje bo zahtevala letos skoraj 35 milijonov dinarjev. To je vse, kakor najpomembnejša akcija, ki jo bodo med letom financirali iz sredstev sklada za pospeševanje kmetijstva.

Razen tega predvidevajo, da bo program akcij za pospeševanje kmetijstva zelo obsežen, ker znašajo sredstva sklada skoraj 120 milijonov. Tako predvidevajo, da bi za vzpodbuja-

nje gojitve kvalitetnega semena porabili 15 milijonov dinarjev, za uničevanje živinskih nalezljivih bolezni in za preventivne ukrepe 8 milijonov, za nabavo različne opreme okrog pet milijonov, za nabavo plemenske živine pet milijonov itd.

Kar zadeva cestni sklad, ki v okraju in občinah razpolaga z 18 milijoni dinarjev, še vedno nimajo izdelanega konkretnega programa, kako ga bodo uporabili. Predvidevajo pa, da ga bodo porabili za vzdrževanje in manjša popravila vaških poti na področju okrajna.

Sredstva sklada za stanovanjsko izgradnjo pri občinah dosejajo dokajšnjo vsoto 136 milijonov dinarjev. Celotni znesek bodo porabili za povečanje stanovanjske gradnje v občinah. V sami Senti gradijo večje stanovanjsko poslopje, za katerega bodo porabili vsa trenutno razpoložljiva sredstva.